

Alweer verkiezingen!

Voor de derde keer in 5 jaar zijn er in oktober Tweede Kamerverkiezingen. Terwijl er in de landbouw en op menig ander gebied behoefte is aan gewoon eens een langere periode rust in de tent en werken aan oplossingen, wordt alles nu weer onderbroken. Wat betekent dit voor de akkerbouw?

Voor de akkerbouw zijn gewasbescherming, het 8^e Actieprogramma Nitraat en het nieuwe GLB de meest dringende dossiers. Met daarnaast de voortdurende druk op het areaal. Wat betreft het 8e AP heeft minister Wiersma een tijdslijn uitgezet in een brief aan de Tweede Kamer. Aangezien het Europese regelgeving betreft die op 1 januari 2026 moet ingaan, gaat de uitwerking van de plannen gewoon door. Datzelfde geldt voor het nieuwe GLB, wat in 2027 ingaat. Van een aantal dossiers is nog niet duidelijk of er door het demissionaire kabinet aan mag worden doorgewerkt, zoals de geplande 500 miljoen per jaar extra voor agrarisch natuurbeheer.

Vooruitgang

De vorige verkiezingen voor de Tweede Kamer waren in november 2023. De NAV heeft toen, net als in 2021, input geleverd voor de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen door onze belangrijkste punten toe te sturen. Dat hebben we nu weer gedaan. Deze punten vindt u op pagina 3 van dit blad. Wat opvalt is dat ondanks de korte tijd tussen de verkiezingen er toch een aantal positieve wijzigingen heeft plaatsgevonden. Waar wij in 2023 ons nog hard moesten maken voor het opstellen van een voedselstrategie en aandacht voor de strategische waarde van voedselproductie, is intussen voedselzekerheid toegevoegd aan de naam van het ministerie en is er in Brussel een voedselvisie ontwikkeld als hoofdlijn voor het beleid van de komende vijf jaar.

Ook doelsturing is door minister Wiersma inmiddels op de kaart gezet door een begin hiervan op te nemen in het 8e Actieprogramma. De NAV vindt dat een omslag van generieke beperkingen naar doelsturing meer recht doet aan verschillen tussen bedrijven en tegelijkertijd akkerbouwers uitdaagt om met slimme oplossingen te komen.

Innovatie is ook weer duidelijker aanwezig in het be-

leid dan in de kabinetten Rutte het geval was. Hopelijk blijft er aandacht voor de innovatiekracht van de akkerbouw en kunnen moderne, innovatieve bedrijven een goede toekomst tegemoet zien.

Onder Wiersma zien we ook een andere verandering: er is oog voor de uitvoerbaarheid van beleid op het boeren erf. Een deadline zoals inzaaien van vanggewassen wordt niet zoals eerder onder Schouten een dag voor de deadline veranderd, maar zes weken van te voren zodat boeren er ook daadwerkelijk iets aan hebben. En bij nieuwe maatregelen zoals in het 8e Actieprogramma wordt het effect van maatregelen op het inkomen meteen meegenomen bij het van te voren doorrekenen van de effecten. Tot nu toe zagen we vooral na afloop van een Actieprogramma, of wanneer maatregelen al hoog en breed waren geïmplementeerd, dat men eens ging rekenen aan het effect op het boereninkomen. Dat de WUR daarbij bijvoorbeeld bij doorrekening van bestaande maatregelen in 2023 tot de conclusie kwam dat deze maatregelen zoals o.a. bufferstroken het akkerbouwinkomen met tienduizenden euro's deden dalen kwam voor beleidsmakers als een verrassing.

Hopelijk blijft de meer praktische benadering zoals deze onder Wiersma heeft vorm gekregen ook onder een volgende minister in stand!

Misvattingen over landbouw

De NAV zal zich de komende tijd nog meer dan normaal inspannen om misvattingen over de landbouw te bestrijden. In verkiezingsretoriek worden ingewikkelde zaken nogal eens platgeslagen tot een simpel al of niet kloppend beeld. Juist in verkiezingstijd zijn de frames over o.a. landbouw niet van de lucht.

Een voorbeeld: een journalist van Keuringsdienst van Waarde die bij de talkshow Humberto zegt: 'Ja Tracer, daar zit glyfosaat in en dat wordt gelinkt aan gezondheidsproblemen.' Alsof een kersenteler glyfosaat over zijn kersen gaat spuiten. Dan heb je toch echt helemaal niks begrepen van dit dossier. Maar iedereen gelooft het en de rectificatie, als die er al komt, krijgt altijd minder aandacht dan de oorspronkelijke fout. Een ander voorbeeld is iemand die op Schiphol werd geïnterviewd over vliegschaamte in verband met klimaat en antwoordde in de trant van: 'Ik hoef zelf niet te veranderen zolang de boeren te

koppig zijn om te stoppen.' Zo iemand verdiept zich totaal niet in de materie, laat staan dat ze zelf verantwoordelijkheid nemen voor eigen handelen.

De NAV kijkt regelmatig met verbazing naar de discussies die over de landbouw worden gevoerd. Een bekende is: landbouw staat maar voor 1,4% van het Bruto Nationaal Product en er gaat veruit de meeste subsidie naartoe, dus waarom heffen we de landbouw niet gewoon op? Men gaat daarbij totaal voorbij aan de intrinsieke waarde van eigen productie van voedsel, een eerste levensbehoefte. We kopen het wel in op de wereldmarkt en bijna niemand die zich realiseert wat dit voor de voedselvoorziening in armere landen betekent: deze neemt af. Terwijl wij in de vruchtbare rivierdelta van dit continent wonen met ideale omstandigheden voor akkerbouw, met goede bodem en een gematigd klimaat, vindt een toenemende groep mensen dat landbouw vooral te veel ruimte in beslag neemt en te veel vervuiling veroorzaakt. Vervuiling die men overigens wel makkelijk accepteert van zaken als autorijden, medicijngebruik, drugsgebruik, vliegen, enzovoort enzovoort. Dat het o.a. in Zuid-Europa steeds moeilijker wordt om gewassen te telen vanwege de oplopende temperaturen wordt genegeerd. Nee, de NAV vindt niet dat Nederland de wereld moet voeden, maar gezien onze ligging vinden wij wel dat we hier ons steentje moeten blijven bijdragen aan de voedselzekerheid. En dat betekent ook export van uitgangsmateriaal als zaaizaad en pootgoed waar ze elders goede gewassen mee kunnen telen.

Oproep

Onze oproep is dan ook: mensen, realiseer je hoe belangrijk de productie van voldoende goed en veilig voedsel is en heb ook empathie voor mensen die niet in een rivierdelta zijn geboren maar in woestijnen of berggebieden. En aan de politiek: ga door met het ontwikkelen van een voedselstrategie en erken de strategische waarde van eigen voedselproductie. En geef de akkerbouw de ruimte en mogelijkheden om nog verder te verduurzamen en bij te dragen aan doelen op gebied van productie van voedsel en bio-based gewassen, klimaat, biodiversiteit en milieu. Het spreekt voor zich dat daar een goed inkomen voor akkerbouwers bij hoort. **NAV**

8^e Actieprogramma binnenkort ter inzage

Minister Wiersma heeft in een Kamerbrief het tijdpad voor het 8^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn bekend gemaakt. Begin juli komt het rapport uit van de WUR waarin een hele set maatregelen is door-

gerekend. Het ministerie gebruikt dit om een voorstel voor de invulling van het 8^e AP op te stellen. Dit voorstel gaat naar de commissie MER (Milieu Effect Rapportage) en tegelijkertijd wordt het opengesteld

voor internetconsultatie. Deze consultatie zal zes weken duren. De NAV zal zeker een zienswijze indienen. NAV-leden zullen ook een mail ontvangen met de gegevens van de consultatie zodat iedereen ook zelf kan reageren. **NAV**

Het is zomer op Schouwen Duiveland. Drukte op de camping, onder meer door Concert at Sea. De Brouwersdam is een prachtige plek om zo'n concert te organiseren en de koele zeewind verdrijft de ergste

hitte. Ondertussen zijn wij hier druk met de beschikbaarheid van zoet water. In de zuidwestelijke delta is in het verleden de keuze gemaakt om het zoute zeewater ver de delta in te laten stromen. Dat was de resultante van een afweging tussen de belangen van natuur, landbouw en visserij. Door een sluis in dezelfde Brouwersdam waar het podium staat voor Concert at Sea komt dagelijks zout Noordzeewater het Grevelingenmeer binnen. Ook in de Oosterschelde (door de Stormvloedkering) en de Westerschelde stromen dagelijks grote verse hoeveelheden zout water uit de Noordzee. Dit zorgt ervoor dat in grote delen van Zeeland geen zoet water beschikbaar is. Met de huidige langdu-

rige droogte in Zuidwest-Nederland wordt steeds meer duidelijk dat dit echt een zorgelijke situatie is. Er worden veel zoetwaterinitiatieven opgestart. Zo zie je steeds meer waterbassins verschijnen in het landschap en wordt er druk onderzocht wat de mogelijkheden zijn van ondergrondse opslag.

Met een aantal collega's hebben wij in maart een zoetwatercoöperatie opgericht. In ons gebied ligt een rioolwaterzuiveringsinstallatie waarvan het gezuiverde water in de Oosterschelde wordt gepompt. Dat zogenaamde effluent is zoet en omdat op de zuivering geen industrie of een ziekenhuis is aangesloten is het relatief weinig vervuild. Op ons eiland verblijven bij warm weer veel kusttoeristen. Omdat al deze mensen water gebruiken is de hoeveelheid gezuiverd water bij warm weer groter. Als coöperatie onderzoeken wij nu de mogelijkheid om aan de drie trappen zuivering die het waterschap verzorgt nog een vierde stap toe te voegen. Die moet ervoor zorgen dat het water aan de eisen voor beregening voldoet. Het is een hele uitdaging want naast dat er veel investerin-

gen en kosten aan verbonden zijn, is ook de vergoeringsverlening een bottleneck in het proces.

Lokale bestuurders zijn enthousiast. Als coöperatie hebben wij hen kunnen overtuigen dat dit een mooie ontwikkeling kan zijn: Het is circulair door het hergebruik en de beschikbaarheid van zoetwater geeft ons als akkerbouwsector de mogelijkheid om het inkomen te verbeteren en onze duurzaamheidsambities te halen: de vitaliteit van de planten neemt toe waardoor ze weerbaarder zijn en er gaan minder nutriënten verloren bij een optimale watervoorziening.

Helaas zal er nog heel wat water in en door de Schelde moeten stromen voordat we aan de slag kunnen met het gezuiverde water. Het is echter de moeite van de lange adem waard. Want de noodzaak is duidelijk. Mocht ons lokale initiatief lukken dan zou dat ook voor andere gebieden perspectief kunnen bieden. De NAV zet zich ook in andere regio's in voor voldoende zoet water voor de akkerbouw en mijn ervaringen kunnen daarbij worden meegenomen.

Huub Remijn, NAV bestuur

Omgevingsvisies gemeenten en provincies: meld het bij de NAV!

Terwijl het kabinet demissionair is, werken provincies en gemeenten door aan hun omgevingsvisies. Meer dan eens ontstaat hierbij een discussie over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. Ook de teelt van bepaalde gewassen zoals lolie wordt ter discussie gesteld. Er zijn al gemeenten die gewasbeschermingsmiddelen willen

gaan verbieden in alle gewassen, op basis van het voorzorgprincipe in de nieuwe Omgevingswet. De NAV dient regelmatig namens haar achterban een zienswijze in op dergelijke omgevingsvisies of we gaan in gesprek met wethouders. Maar we kunnen niet alle visies van alle gemeenten bijhouden, dus we roepen onze leden op om zelf actief in de ga-

ten te houden wat er in uw gemeente aan plannen wordt gepubliceerd. Mocht er in uw gemeente een omgevingsvisie of iets dergelijke ter inzage worden gelegd, meld het dan bij de NAV via info@nav.nl, zodat wij er op kunnen reageren. En het is belangrijk dat akkerbouwers zelf ook reageren! **NAV**

Verbod op inkoop onder kostprijs

De NAV maakt deel uit van een internationale coalitie die zich bezighoudt met oneerlijke handelspraktijken. Sinds een aantal jaren kent de EU de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken (OHP) in de agri-voedsel keten. Deze verplicht lidstaten om een wet OHP op te stellen. In Nederland is deze wet sinds 2021 van kracht. De Richtlijn en de wet kennen een lijst van zwarte handelspraktijken die verboden zijn en daarnaast grijze praktijken die ongewenst zijn. Lidstaten waren verplicht om een tiental zwarte maatregelen op te nemen in de wet. De wet heeft tot doel dat primaire producenten (boeren) een sterkere positie krijgen ten opzichte van hun afnemers. Voor een lijst van de verboden praktijken zie www.nav.nl/2022/04/wet-oneerlijke-handelspraktijken-in-werking-getreden/.

Sommige lidstaten zijn verder gegaan dan vereist door de Richtlijn. België, Spanje en Frankrijk hebben een verbod op inkoop onder kostprijs toegevoegd. Recent is een helder artikel in het Engels verschenen van Oxfam België, één van de leden van de coalitie, wat vergelijkt hoe deze drie landen dit hebben geïmplementeerd.

Voorlopers als voorbeeld

Spanje heeft al sinds 2013 een wet tegen oneerlijke handelspraktijken. In 2021 zijn de punten uit de EU-Richtlijn daar aan toegevoegd. Spanje heeft proactief gezocht naar een eerlijkere margeverdeling en meer transparantie in de keten en een aantal zaken

vanuit de Spaanse wetgeving heeft mede geleid tot de Europese Richtlijn. Spanje heeft een Food Price Observatory ingesteld in het ministerie van landbouw. In Frankrijk heeft de president in 2017 het initiatief genomen voor de EGAlim (États Généraux de l'Alimentation) wet, tot stand gekomen na intensieve consultatie met stakeholders. De wet heeft drie doelen, nl. 1. een eerlijke prijs voor producenten zodat zij een goed inkomen verdienen; 2. verbetering van de veiligheid, milieueffecten en voedingskwaliteit van voedingsproducten en 3. bevordering van gezond, veilig en duurzaam voedsel voor iedereen. Uiteindelijk was het doel om zo de Franse landbouwproductie en de voedselsovereiniteit van Frankrijk te beschermen. Ook Frankrijk heeft in 2021 de EU-Richtlijn opgenomen in een nieuwe versie van EGAlim wet.

België heeft in 2021 de wet OHP aangenomen en deze is onder druk van boerenprotesten in 2024 uitgebreid met o.a. een verbod op inkoop onder kostprijs.

Kostprijs

Bij een verbod op inkoop onder kostprijs komen een aantal vragen op, namelijk hoe bereken je die kostprijs en hoe handhaaf je op het verbod? Alle drie de landen hebben twee regels toegevoegd t.o.v. de EU-Richtlijn, namelijk de verplichting om te werken met contracten op papier en een verbod op inkoop onder kostprijs. Frankrijk en België hebben ook geregeld dat afnemers op verzoek van een producent verplicht zijn te heronderhandelen over de prijs indien er grote veranderingen

zijn bij de producent.

In Spanje heeft men een systeem opgezet waarbij boeren zelf de kostprijs kunnen berekenen. Dit lijkt erg op hoe de NAV al jaren de kostprijzen berekent. Hier geldt het verbod dus op inkoop onder de kostprijs op bedrijfsniveau. In Frankrijk en België werkt men met gemiddelde prijzen voor het hele land die voorafgaand aan het sluiten van de contracten worden berekend door zogenaamde observaties.

Handhaving gebeurt door melden bij de autoriteiten. Dit kan worden gedaan door producenten, producentenorganisaties en belangenbehartigers. Veelal wordt in eerste instantie gemikt op mediation en dan is de klacht niet anoniem.

Met name in Spanje lijkt het systeem te werken, omdat het de kostprijs op het betreffende bedrijf gebruikt. Er worden ook regelmatig klachten ingediend en toegewezen, wat aangeeft dat er wel een noodzaak is om dit systeem te implementeren.

De NAV pleit er samen met de coalitiepartners voor om het verbod op inkoop onder kostprijs bij de eerste evaluatie van de Richtlijn later dit jaar op te nemen op de zwarte lijst, waardoor dit verbod door alle lidstaten moet worden overgenomen. Aangezien het hier niet gaat om een verplichte afname, is het risico van overschotten zoals in het verleden niet groot. Een dergelijke toevoeging aan de wet OHP zal niet direct invloed hebben op de prijzen op de wereldgraan- of suikermarkt. Dit verbod moet wel invloed hebben op de prijs van producten die in Nederland worden ingekocht voor afzet op de binnenlandse markt. **NAV**

NAV-input voor verkiezingsprogramma's

De Nederlandse akkerbouw is een innovatieve en kennisintensieve sector die voortdurend op zoek is naar manieren om duurzamer en milieubewuster te produceren, mét behoud van voldoende productie. Onze ligging in de vruchtbare rivierdelta van Europa met een gematigd klimaat, maakt Nederland bij uitstek geschikt voor gewasgroei. Terwijl in het zuiden van Europa en elders in de wereld de teelt van gewassen onder druk staat door klimaatverandering, blijft de akkerbouw in Nederland hoogproductief. De bevolkingsgroei en de toenemende vraag naar plantaardige producten, plus de verwerking van restproducten tot veevoer of grondstoffen voor de biobased economie, maken dat de akkerbouw een belangrijke sector is die goede kansen verdient door ondersteunend beleid.

De NAV streeft naar een maatschappelijk én economisch duurzame akkerbouw, die voldoet aan eisen wat betreft milieu, waterkwaliteit, klimaat en natuurwaarden, goed voedsel produceert en een fatsoenlijk inkomen genereert.

De NAV vraagt aandacht voor de volgende punten:

1. Voedselstrategie:

Het besef groeit dat voedselzekerheid en voedselsoevereiniteit niet vanzelfsprekend zijn. Voedselproductie is een strategische sector die moet worden gekoesterd, zeker in het licht van de huidige geopolitieke onrust. EU-commissaris Hansen heeft de aanzet gegeven voor een Europese voedselstrategie. De NAV wil:

- Uitwerken van een Europese en een Nederlandse visie op de gewenste productie. Uitwerken welke producten en hoeveel wij voor Nederlandse, EU of wereldmarkt willen produceren.
- Genoeg is Beter: geen overproductie, geen dumping. Export binnen de EU van alle producten (één markt). Export buiten de EU naar landen waar de producten niet kunnen worden geteeld of buiten seizoenen zijn of waar een koopkrachtige vraag is. Alleen export van zaai- en pootgoed wereldwijd.

2. Verdienvermogen:

Om het verdienvermogen van akkerbouwers te verbeteren wil de NAV:

- Verbod op inkoop onder kostprijs toevoegen aan de Wet Oneerlijke Handelspraktijken (OHP): in diverse EU-landen is inkoop onder kostprijs al verboden. De NAV pleit er voor dat dit EU-breed wordt doorgevoerd. Dit veroorzaakt geen overproductie, omdat er geen afnameplicht is zoals in het verleden. De kostprijs wordt berekend als gemiddelde per land. Eerlijke margeverdeling in de keten doordat afnemers inzien dat ook zij gebaat zijn bij het behoud van de Nederlandse primaire productie en bereid zijn daarvoor te betalen. Dus kostprijsdekkende prijzen. Voor de consument maakt dit nauwelijks uit: 1 ct./glas bier, 8 ct./brood, 3 ct./bakje patat. De overheid stelt zich weer op als 'marktmeester'.
- Gelijk speelveld: gelijk speelveld binnen de EU door gelijke regelgeving en buiten de EU door landbouw buiten de vrijhandelsverdragen te houden, zodat voor importproducten dezelfde eisen aan de productiewijze kunnen worden gesteld als voor eigen producten. Voedsel is te belangrijk om

aan de vrije wereldmarkt over te laten.

- Betaling voor groene en blauwe diensten: als land uit productie moet worden genomen of als akkerbouwers werk verrichten voor milieu of biodiversiteit wordt de opbrengstderiving gecompenseerd en worden de uren betaald.
- Boeren halen hun inkomen uit de markt maar zo lang dat niet lukt zijn de eisen voor de basisbedrijfstoeslag uit het GLB voor iedereen haalbaar en blijft dit bedrag op niveau.

3. Markt- en prijsbeleid:

De NAV heeft voorstellen ontwikkeld voor markt- en prijsbeleid.

De overheid/EU stelt zich weer op als marktmeester:

- a. Kostprijsberekeningen voor de belangrijkste (stapel-)producten, gebaseerd, zoals vroeger, op het gemiddelde van middelgrote, goed geleide bedrijven. Als de marktprijs bijvoorbeeld 5% onder de kostprijs komt vindt er interventie/opkoop plaats, bij 5% er boven gaat er uit de strategische voorraad;
- b. Als de voorraad te groot wordt, wordt verplichte groene braak ingesteld en/of overgegaan tot meer ethanolproductie of productie van andere niet-voedingsgewassen, bijvoorbeeld voor de biobased economie;
- c. De EU valt niet terug op exportsubsidies; De EU kan dit alleen in de hand houden als er voor de belangrijkste producten importbescherming c.q. - heffingen zijn. Uiteindelijk is het de bedoeling om een Landbouw- en Voedselraad op te richten binnen de VN voor strategisch voedselbeleid.

4. Voorwaarden voor een florerende akkerbouwsector:

- Ruimte: de ruimte in Nederland is schaars en het akkerbouwareaal staat voortdurend onder druk. Er moeten voor landbouw, net als voor natuur, energietransitie, woningbouw enz. kwantitatieve doelen komen. Deze wegen mee in een op te stellen afwegingskader voor functieverandering van agrarische gronden. De EC en de FAO zien afname van grond die geschikt is voor akkerbouw, dus geschikte gronden moet men niet zo maar uit productie nemen. Hiervoor is centrale regie in de ruimtelijke ordening nodig.
- Gewasbescherming: voor minimalisering van inzet en afhankelijkheid van gewasbeschermingsmiddelen zijn toelating van laag-risico (groene) middelen en nieuwe veredelings technieken essentieel. Precisie technieken geven sterke reductie van middelengebruik. De investeringen daarvoor moeten worden gesubsidieerd. Tegelijkertijd pleit de NAV voor behoud van een voldoende breed middelenpakket, essentieel om teelten te behouden in Nederland. De NAV volgt EU-commissaris Hansen: geen middelen verbieden als er geen alternatieven zijn (tenzij er acuut gevaar dreigt). Spuitvrije zones komen in de akkerbouw neer op teeltvrije zones en hebben een grote negatieve invloed op de productie. De Omgevingswet moet zo worden aangepast dat gewasbeschermingsmiddelen niet zonder wetenschappelijk bewijs louter op basis van het voorzorgsprincipe kunnen worden verboden door gemeenten en provincies, omdat dit de voedselproductie in gevaar brengt. In

de EU zit er in de toelatingssystematiek al een voorzorgsbeginsel, anders dan in de rest van de wereld. Bij minder productie hier wordt de Nederlandse bevolking meer afhankelijk van importvoedsel met meestal meer residuen. Bovendien benadeelt dit de voedselzekerheid in armere landen.

- Bodem en bemesting: Goed bodembeheer stimuleert zowel opbrengst als plantgezondheid. Dierlijke mest is hierbij onmisbaar. Er moet in de mestwetgeving meer ruimte komen voor toepassen van vaste mest. Kunstmest blijft in bepaalde situaties noodzakelijk.
- Voldoende zoet water: de akkerbouw is actief bezig met mitigatie van en adaptatie aan verzilting. Onderzoek levert veelbelovende mogelijkheden, van eenvoudige zoutwater stuwen tot watersystemen los van de omgeving en ondergrondse wateropslag. De NAV pleit voor regionale zoetwaterstrategieën. Wij zijn nadrukkelijk tegen initiatieven die zout water willen binnenlaten.
- Doelsturing: akkerbouwers zijn gemiddeld HBO+ opgeleid. Doelsturing daagt akkerbouwers uit om zelf proactief op hun eigen bedrijf te kijken hoe ze doelen op het gebied van klimaat, milieu en biodiversiteit kunnen halen. Zo wordt hun kennis en praktijkervaring deel van de oplossing. Generieke beperkingen die de kostprijs verhogen werken demotiverend.
- Klimaatdoelen: Akkerbouw helpt tegengaan klimaatverandering doordat akkerbouwgewassen CO₂ omzetten in zuurstof. Door minimale grondbewerking en telen van vanggewassen slaat de akkerbouw koolstof op in de bodem. Ook inzet van hernieuwbare energie voor werkzaamheden en klimaatbeheersing in schuren moeten worden meegerekend bij het halen van de klimaatdoelen.
- Extensivering is mogelijk door bijv. stimulering van de teelt van eiwit- en andere gewassen met een verdienmodel. Kringlooplandbouw en natuurinclusieve landbouw worden gestimuleerd door flankerend beleid.
- Betaalbare pacht: dit wordt mogelijk door korte liberale pacht af te schaffen en verpachters lager te belasten in Box 3.
- Integraal, langdurig beleid en verlaging regeldruk: dit vraagt om regels die elkaar niet tegenspreken en om opheffen van regelgeving die verduurzaming belemmert.
- Maatschappelijke waardering: het beroep akkerbouwer moet worden gewaardeerd, waardoor het ook voor jonge mensen aantrekkelijk is om akkerbouwer te worden. Daarvoor moeten imago en inkomens verbeteren. Anders vrezen wij schaalvergroting en teloorgang van de familiebedrijven.
- NAVigator: de NAV heeft een integrale tool ontwikkeld voor verduurzaming, de NAVigator, waarin alle nu toegestane maatregelen voor verduurzaming zijn beoordeeld op hun effecten op klimaat, vermindering inzet gewasbeschermingsmiddelen, waterkwaliteit en biodiversiteit. Daarbij zijn saldo voor de boer én voedselproductie nadrukkelijk meegenomen. Bij te veel verduurzamingsinitiatieven is de productie de toevallige resultante van alle maatregelen. De NAV wil de hoogkwalitatieve voedselproductie in Nederland op peil houden in samenhang met verduurzaming. **NAV**

En wat deed de NAV nog meer in juni?

- De NAV houdt gesprekken met Kamerleden en stakeholders over het dossier gewasbescherming. Daarbij pleiten wij er voor om de wetenschappelijke beoordelingen te volgen. Daarom is de NAV ook tevreden dat het Ctgb snel heeft gereageerd op het Italiaanse onderzoek over glyfosaat. Het Ctgb vond het onderzoek waarin zou zijn aangetoond dat glyfosaat kankerverwekkend is op veel punten niet voldoen aan de wetenschappelijk vereiste kwaliteit om zulke conclusies te trekken. De NAV wijst er ook steeds op dat spuitvrije zones van 50 m rondom bebouwing of 250 m rondom natuurgebieden in feite neerkomen op teeltvrije zones en daarmee de akkerbouwproductie sterk zullen reduceren.
- De NAV heeft een vergadering van de klankbordgroep Akkerbouw van de NVWA bijgewoond.
- De NAV heeft deelgenomen aan vergaderingen van de Sectie Teelt en van het bestuur van de BO Akkerbouw. In de Sectie Teelt is besloten welke voorlopige projectvoorstellen verder kunnen worden uitgewerkt.
- De NAV heeft deelgenomen aan de begeleidingsgroep van het project Zoetwaterboeren en daar suggesties gedaan voor vervolgonderzoek.
- De NAV heeft in het strategisch overleg GLB en in het strategisch overleg met minister Wiersma meegedacht over de toekomst van de sector.
- De NAV heeft in een bijeenkomst over het extra geld voor agrarisch natuurbeheer aangegeven dat er ook voldoende mogelijkheden moeten komen voor akkerbouwers om hieraan mee te doen. **NAV**

Hulp bij subsidieaanvragen

Het Ministerie van LNV heeft een 'chatbot' opgesteld die u kan helpen bij het indienen van een subsidieaanvraag. Als u deze gebruikt horen wij graag hoe dat bevalt. Dat koppelen wij dan terug naar LNVN

Nieuwe pilot: gratis chatbot ondersteunt bij EIP-subsidieaanvragen

Om agrarische ondernemers te ondersteunen bij het aanvragen van de EIP-subsidie (Europees Partnerschap voor Innovatie), is een nieuwe digitale hulp beschikbaar in de vorm van een gratis chatbot. Deze tool biedt duidelijke uitleg over de regeling, beantwoordt veelgestelde vragen en helpt bij het voorbereiden van een aanvraag.

De chatbot is ontwikkeld binnen het innovatietraject *Startup in Residence Intergov*, in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedsel-

zekerheid en Natuur (LNVN) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). [Meer informatie over de challenge: intergov.startupinresidence.com/...](#)

De tool bevindt zich in een **bètafase** en wordt buiten de officiële RVO-kanalen beschikbaar gesteld, in afwachting van de afronding van het compliance-traject.

De chatbot is:

- Gratis en vrijblijvend te gebruiken
- **Veilig** – zonder registratie of verwerking van persoonsgegevens
- Gebaseerd op **openbare informatie**

Toegang tot de tool: www.eip-regeling.nl

Uw feedback is welkom en helpt bij verdere doorontwikkeling. **NAV**

Afscheid Nathalie van de Vliert

Met ingang van 1 juli is Nathalie gestopt als secretaresse bij de NAV. Zij heeft vijf jaar voor de NAV gewerkt en wij betreuren haar vertrek. Zij kan het werk niet meer combineren met haar vaste baan en jonge dochter. De NAV bedankt Nathalie

voor haar inzet en de goede samenwerking en we wensen haar veel geluk voor de toekomst! **NAV**

Agenda

28 augustus 2025 NAV-bestuursvergadering

Foto voorpagina: Henk Janknegt

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 5 september

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2026 betaalt u € 100,-.

Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2026 is de contributie € 100,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier.

Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (06-15 62 44 60).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Postbus 318
8250 AH Dronten

tel 06 - 15 62 44 60

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter
Adrie Vermeulen
06-20 42 47 77

Regio Noord
Gerlof Bergmans
06 - 45 28 67 85

Regio Noordoost
Johan Koop
06 - 52 31 20 04

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraad
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest
Sjoerd Heestermans
06 - 23 40 12 08